

13. januar 2021

Jacob Krogsøe (<http://www.planetpulp.dk/author/jacob/>)

Synes godt i

Journey to the Center of the Earth

Tekst |

Print denne side |

Send som email (mailto:?)

subject=Planet%20Pulp%203A%20Journey%20to%20the%20Center%20of%20the%20Earth
to-the-center-of-the-earth%2F)

En underlig sten, en rejse fra Skotland til Island. Og så kan det store eventyr begynde; rejsen til Jordens indre! Det er en fremragende eventyrfilm. Men skyldes det, at man ser den med de nostalgiske briller på?

(http://www.planetpulp.dk/billeder/film/journey_to_the_center_of_the_earth/journey_to_the_center_of_the_earth_boxco)
kommer i mange former. Det samme gør nostalgien tåger. I kender det sikkert godt; det ved jeg, I gør! Det med at man værdsætter noget, som nok, hvis man tager de nostalgiske briller af, ikke har den store kvalitet.

Men fordi man eksempelvis så en film på et helt bestemt tidspunkt i ens liv, kan den film have en større effekt, en større plads i hjertet, end selve filmen rent faktisk fortjener.

I ved, de tilfælde hvor en film er smeltet sammen med én selv. Det er der bestemt ikke noget galt med. Men det er vigtigt, at man kan adskille reel kvalitet og nostalgisk kvalitet.

En del af min filmiske opvækst

Det var med nogle af disse tanker aktiveret, at jeg satte mig til at se denne gamle sag fra 1959. For nej, hvor har jeg set den mange gange, og nej, hvor er jeg pjattet med den.

Det er dog mere end 15 år siden sidste gennemsyn. Den har en helt speciel plads i den nostalgiske del af min filmiske opvækst.

Jeg så den i en tidlig alder. Jeg forbinder den med min farmor og farfars biograf, jeg forbinder den med min mormor og morfar, jeg forbinder den med gamle Jules Verne-bøger, med duften af min

barndom. Med lege i haven, i huler, ved dyssen tæt på mit barndomshjem.

Jeg forbinder den med eventyr, med huller i jorden som måske var en indgang til en verden under os. Det var også en af de film, der gjorde, at jeg ville læse Filmvidenskab, fordi den for mig er ægte og uforfalsket filmmagi.

Men, men, men. Hvordan klarede den så et gennemsyn her i 2021, hvis jeg skrællede mine egne nostalgiske følelser væk?

Før jeg kigger nærmere på det, og ser på om man overhovedet kan, og bør, forsøge at kigge igennem nostalgis tåger, så lad os lige se på filmens handling.

Baseret på roman af Jules Verne

For det første er den jo baseret på Jules Verne-romanen **Voyage au centre de la Terre – Rejsen til Jordens indre** – der udkom første gang i 1864. Der er mange forskelle mellem bog og film, men filmen er ganske tro mod kernen i romanen. Tro mod eventyret. Eller som hovedpersonen Lindenbrook siger:

“Do you realize we know less about the earth we live on than about the stars and the galaxies of outer space? The greatest mystery is right here, right under our feet!”

I filmen er vores hovedperson, professor Lindenbrook, skotte – og ikke tysker som i romanen. Geologen Lindenbrook har et godt ry på universitet i Edinburgh. Han er netop blevet slået til ridder og kan nu kalde sig “sir”. Hans studerende fremfører denne herlige sang da Lindenbrook dukker op til en forelæsning:

“Here’s to the prof of geology. Master of all nat’ral history. Rare boy he, and rare boys we, To know such a big curiosity.”

En mystisk besked!

Og så sker der noget vigtigt. Som en gave får Lindenbrook en lavasten. Og en meget tung en af slagsen!

Stenen skal undersøges, og Lindenbrook finder efter et “uheld” med ovnen, at der inde i stenen er en metalgenstand med inskriptioner på!

Det sender Lindenbrook og den meget ihærdige studerende Alex (der er forelsket i Lindenbrooks niece Jenny) på en rejse til Island. For det viser sig nemlig, at manden, der lavede inskriptionerne, der var gemt under lavaen, er ingen ringere end den islandske videnskabsmand Arne Saknussem, der (altså i fiktionens univers) levede for mere end 300 år siden!

Desværre sendte Lindenbrook sine opdagelser til Stockholm, til professor Göteborg, og denne skurkagtige professor er selv taget til Island før Lindenbrook, fordi han selv vil følge i fodsporene på Saknussem.

Så da Alex og Lindenbrook ankommer til Island, bliver de ret hurtigt kidnappet af Göteborgs assistent. Men vores to helte får hjælp af den Dolph Lundgren-lignende islænding Hans. Hans har en kæleand, Gertrud; en and, der får en central rolle i fortællingen.

En ægte skurk

Men en anden skurk trumfer Göteborg og myrder ham. Denne skurk er ingen ringere end grev Saknussem, en efterkommer til Arne Saknussem. Han er en skurk, der siger Poe-parafaserende replikker som:

“I don’t sleep. I hate those little slices of death.”

Men ham møder vores helte ikke endnu. For skurken følger bare efter dem. Men hvad er det som den gode Arne Saknussem rent faktisk fandt frem til? Jo, det er simpelthen en nedgang, der leder til Jordens indre!

Denne indgang kan man kun se på et helt bestemt sted, på et helt bestemt tidspunkt – ja, hvem sagde **Raiders of the Lost Ark** (<http://www.planetpulp.dk/?p=37>) (1981)? I den sammenhæng kan man også bemærke den store sten, der ruller af sted...

Så nu kan vores hold af helte, som nu også tæller Göteborgs enke, der er al hast er rejst til Island, påbegynde rejsen ind i Jordens indre. Med en skurk efter dem. Og det, der venter dem, og os, er et storslået eventyr.

Mere end bare et nostalgisk fix?

Hvordan klarede filmen så et gensyn med mere moderne briller?

Jo, den klarede det faktisk overraskende godt! Bevares, den er ældet, og ikke alle steder med ynde, men den er stadigvæk en stærk og spændende fortælling.

Vigtigst af alt, og det er noget, årene ikke kan gøre noget ved, er det et storslået eventyr. Børnene kan se den med deres øjne, og de voksne kan se den, og huske hvordan det var at være barn. Dengang man første gang stødte på store eventyr, hvad enten det var i form af **Kong Salomons Miner**, Indiana Jones, **En verdensomsejling under havet** eller flere af de store **Tintin**-albums.

Kort sagt den type af fiktion, hvor tilskueren, på den ene eller anden måde, tages med på en rejse. Fortællinger der krydrer science fiction med fantasy og meget andet. Den type man i en ikke så kønsforskrækket fortid kaldte for “eventyr for raske drenge”.

Det ærgerlige i den sammenhæng er jo så, at piger og kvinder, også kan få meget ud af den slags fortællinger – man skal bare være forberedt på en noget anderledes skildring af kønnene, det maskuline og det feminine, end man finder i nutidens fiktion.

Et ægte eventyr

Jeg er bestemt ikke fortalende for den gammeldags kønstækning, snarere tværtimod, men det rykker ikke ved, at jeg sagtens kan nyde de gammeldags fortællinger uden at fordømme dem. At man så kan have det i baghovedet når man ser dem, læser dem, er jo så en helt anden historie.

Men mange af den type fortællinger hører en svunden tid til. Og det er ærgerligt, for det gode eventyr, som ikke nødvendigvis er spækket med hobitter og superhelte, kan man altid bruge. Specielt i disse år.

Journey to the Center of the Earth rammer med klinisk præcision den åre, der leder direkte ind til fantasien. For hvad er der under Jorden? Hvor langt kan man rejse ned? Er der diamanter? Kan man rejse helt ned til kineserne? Er der noget man kan spise? Er der mon gemt en forhistorisk verden?

Ja, man kan næsten forestille sig at Lindenbrook og co. har nogle af de tanker i baghovedet, da de begynder deres nedstigning. Det havde jeg i hvert fald, første gang jeg så den. Og det havde jeg faktisk også ved seneste gennemsyn.

Sense of wonder

Udover at vi har det fantastiske eventyr, “sense of wonder”, så er filmen også befolket af et dejligt hold af skuespillere.

James Mason er perfekt som den erfarne leder, der får fint feminint modspil af Arlene Dahl som enkefru Göteborg.

Thayer David er som greven herligt slesk og udspekuleret og som Alex har vi selveste Pat Boone som det ungdommelige indslag. Det er stærke sager. Og musikalske sager – nok også derfor, Boone er med.

Dertil kan man tilføje et fremragende score af selveste Bernard Herrmann. Det er musik, der både indfanger det eventyrlige, det fantastiske, det alvorlige og det uhyggelige – for der er faktisk flere uhyggelige/skræmmende dele af filmen. Og den farlighed og kant, som filmen besidder, er også med i musikken.

Scenografien er intet mindre end spektakulær. Man tror på rejsen til Jordens indre; man tror på de forskellige tableauer, vores hovedpersoner kommer igennem – ja, jeg er ganske sikker på, at

en fantasyforfatter som R.A. Salvatore har set filmen en eller to gange i forbindelse med, at han skrev **Drow of the Underdark**-trilogien!

Ægte filmmagi

Den verden, som filmskaberne udfolder for tilskueren, er noget, man aldrig glemmer. Lige fra krystallerne til de store svampe, det underjordiske hav og den sunkne by. Ja, det er stof, der lever videre i fantasien længe efter, at filmen er slut.

Kort sagt er **Journey to the Center of the Earth** en vidunderlig film. Et kærkoment nostalgisk vindpust fra de gamle dage, men også en film der er meget mere end nostalgi. Det er ægte uforfalsket filmmagi.

Titel: Journey to the Center of the Earth
Dansk titel: Rejsen til Jordens indre
Instruktør: Henry Levin
Manuskript: Charles Brackett og Walter Reisch baseret på roman af Jules Verne
Cast: James Mason (Lindenbrook), Pat Boone (Alex), Arlene Dahl (Carla Göteborg), Thayer David (Grev Saknussemm), Peter Ronson (Hans).
Foto: Leo Tover
Klip: Stuart Gilmore og Jack W. Holmes
Musik: Bernard Herrmann
Spilletid: 129 minutter
Aspect ratio: 1.85:1
Sprog: Engelsk
Produktionsland, år: USA, 1959

Anmeldt i nr. 183 | 13/01/2021 (http://www.planetpulp.dk/?page_id=49888)

Stikord: Filmatisering (<http://www.planetpulp.dk/?p=2268>)

Jacob Krogsøe (http://www.planetpulp.dk/?page_id=894). Medstifter af Planet Pulp. Redaktør. Bosiddende i Århus, hvorfra han har færdiggjort sit studie på Film- og Medievidenskab på KUA. Har desuden taget tillægsuddannelsen på Journalisthøjskolen, og startede den 1. oktober 2011 som mediebibliotekar på Randers Bibliotek. Er født på Fyn og opvokset i Sønderjylland. Har altid haft en stor passion for film, helt tilbage fra da han så film i sine bedsteforældres biograf i Hesselager. **Maltin's Film Guide [..]** (http://www.planetpulp.dk/?page_id=894)

Skriv et svar

Din e-mailadresse vil ikke blive publiceret. Krævede felter er markeret med

Kommentar

Navn

E-mail

Websted